

Faust

Autor: William Pierce

Následující článek je rozpracováním částí projevu Dr. Williama Pierce, předneseného před Všeobecným shromážděním jeho National Alliance (Národní Aliance) v září 1978, nazvaného „Světónázor Národní Aliance“.

V pozdním středověku žil v Německu pozoruhodný učenec, o kterém se říkalo, že odkryl mnohá tajemství přírody a své poznání uměl využívat podivuhodnými a kouzelnými způsoby. Někteří na něj pohlíželi jako na zkušeného alchymistu, který svou moc nabyl usilovnou prací v laboratoři; jiní ho měli za podvodníka, spíše mistra úskoků a triků než alchymie. Většina však nakonec dospěla k závěru, že je to černokněžník, který uzavřel s ďáblem smlouvu, jíž se mu výměnou za jeho duši dostalo nebyvalého poznání a moci.

Tajemný učenec, doktor Johann Faust, žil pravděpodobně mezi lety 1480-1538 a mnohé z legend, které se o něm jako houby po dešti vyrojily, rozněcovaly představivost spisovatelů, básníků i skladatelů ještě po mnoho následujících generací. Půl století po jeho smrti vyšla v Německu kniha obsahující mnohé z těchto legend. Jmenovala se *Historia von Dr. Johann Fausten*, napsal ji Johann Spiess a brzy se objevily také její anglické a francouzské překlady.

Koncem 16. století napsal anglický dramatik Christopher Marlowe na základě těchto legend svou *Tragical History of Doctor Faustus* (Tragická historie o doktoru Faustovi). Téma oslovilo i bezpočet dalších spisovatelů – motiv člověka usilujícího o překročení svých daných mezí, který hledá znalosti nad rámec přidělený ostatním.

Nepochybně nejvýznamnějším z nich ale byl Johann Wolfgang von Goethe, jehož první část dlouhé dramatické básně *Faust* vyšla v roce 1808. Především z Goethova zpracování čerpali mj. **Berlioz** a **Gounod** při skládání svých oper. V průběhu 19. i 20. století se pak objevovaly další a další symfonie, básně, divadelní hry i romány na motivy Faustovy legendy.

Téma zjevně souzní s něčím hlubokým v evropské duši. Předchůdce legendy o Faustovi vlastně snadno můžeme spatřovat v příběhu o Ódinovi, jehož žízeň po pravdě a porozumění světu dovedly až k tomu, že se vzdal vlastního oka a pro poznání run visel devět dní na stromu světa.

V různých verzích faustovských legend jsou zdůrazněny různé prvky, ale hlavním tématem zůstává výše popsané: výjimeční muži a jejich usilování o pochopení života i přírody; snaha

dosáhnout nové úrovně existence a hlubšího rozvoje svých skrytých sil.

A z tohoto leitmotivu, spíše než z historického popisu života Dr. Johann Fausta či z některých z mnoha jeho jménem zaštitěných uměleckých, dnes odvozujeme význam přídavného jména „faustovský“. Slovo odkazuje na duchovní tendenci naší rasy, která v průběhu věků projevila takovou fascinaci ideou v nitru legendy o Faustovi. Popisuje nejhlubší hybný impulz či touhu latentně přítomnou v duši evropského člověka, již však dokázala skutečně probudit jen hrstka výjimečných Evropanů.

Faustovský impulz naší rasové duši nám říká: „Neodpočívej a nikdy nebud' bez ohledu na své úspěchy uspokojený. Po všechny dny svého života nesmíš polevit ve svém úsilí. Musíš objevit, poznat a ovládnout všechno.“

Faustovské nutkání evropského člověka je tak něco zcela odlišného od puzení levantské duše k tomu shromažďovat, vlastnit, hromadit peníze nad jakoukoliv míru a zajistit si vysoké postavení. A samozřejmě stojí i v protikladu k tomu, co bychom mohli nazvat duchem *mañana* jihoamerických národů, který jim říká: „Užívej života. Nespěchej. Nemusíš přece vědět, co leží za dalším kopcem.“

Je zdrojem jak hlubokého neklidu naší rasy, tak naší bytostné zvědavosti. Právě ty z nás dělají dobrodruhy, ženou nás k tomu riskovat své životy v podnicích, které nám nemohou přinést žádný hmotný zisk – což je naprosto cizí ostatním rasám, zvyklým soudit všechno konání jen podle míry jeho užitečnosti.

Toto faustovské nutkání z nás udělalo rasu největším objevitelů, kteří se vydávali zdolat nejvyšší vrcholky hor v zemích obývanými lidmi jiných ras, lidí, kteří by se byli spokojili s tím zůstat navždy v údolích. Faustovské nutkání – a ne jen intelekt samotný – nás učinilo rovněž přední rasou vědců, zejména v dobách, než se z vědy stala dobře placená profese. Faustovské nutkání nás pohání k tomu spočinout na povrchu jiného světa a směřovat dál, ke hvězdám.

Ale faustovský impulz je mnohem víc, než všechny právě vyjmenované věci. Pozvedá ty, jimiž prostupuje, nad typického zástupce druhu *homo economicus*, který je v očích západních politiků, východních komisařů, odborářských bossů i kapitánů průmyslu, neoliberálních demokratů i konzervativních republikánů, jediným obyvatelem planety. Faustovská duše pozvedává člověka na cosi víc, než jen pouhého spotřebitele a producenta. Víc než cokoli jiného ji lze vnímat jako projev božského v lidské duši.

Úvodní scéna Goetheova *Fausta* velmi dobře sděluje myšlenku faustovského ducha, vyjádřenou výše: Faust je neklidný učenec – sice vstřebal všechny lidské znalosti, ale řízení jeho duše zůstala nezhašena, plná touhy po absolutní pravdě. Sám při svém studiu pozdě v noci zírá se směsicí touhy a bázně na znamení Všehomíra a říká si: „Zda byl to bůh, kdo psal to znamení, jímž tajemně se odhalily všech živlů nejskrytější síly, jímž v nitru zmlká všechno běsnění a slasti v bednou hrud' se vlily?... Bezmezná přírodo, já chytit bych tě chtěl.“

Ale Goethe vykresluje i další aspekty charakteru svého protagonisty kromě toho, který jsme nazvali „faustovským“. Lepším, nebo alespoň méně dvojnásobným přídavným jménem by tak mohlo být „odysseovský“, protože anglický básník Alfred Tennyson se v jedné své **krátké básni** skutečně smyslu slova, který chceme vyjádřit, přiblížil více než Goethe nebo ostatní autoři inspirovaní faustovskou legendou.

Touhou Tennysonova hrdiny je: „hnát se za poznáním jako za tonoucí hvězdou /až na krajní mez lidského myšlení“. Pro Odyssea „jest všechna zkušenost klenbou, skrze niž se blyští onen dosud nepoznaný svět/ jehož okraje se při každém kroku neustále rozostřují.“ (*“all experience is an arch wherethro’ / gleams that untravelled world whose margin fades / for ever and for ever when I move.”*)

Dokonce i ve stáří, přestože prožil mnohem plnějším a rušnějším životem, než jaký je dopřán obyčejným mužům, Odysseus říká: „Nikdy není příliš pozdě začít hledat nový svět. /můj osud zůstává stále stejný/ plavit se za sluncem a září / všech západních hvězd, dokud nezemřu.“ Sebe samého vnímá jako „ochablého tíhou času a osudu, ale se silnou vůlí / namáhat se, hledat, nacházet, a nikdy se nepoddat.“

A stejně jako stojí Goethův Faust v ostrém kontrastu se svým fámulem nebo se studentským sluhou, pedantským Wagnerem, Tennyson pak ještě mnohem výstižněji ukazuje odlišnost Odyssea a jeho syna Télemacha, muže „rozvážné obezřetnosti, spokojeného ve světě běžných povinností“, jemuž zcela chybí otcova verva.

Zažilo se však spíše slovo „faustovský“ než „odysseovský“, a proto se toho přidržme.

Ze striktně antropologické perspektivy můžeme klíč k faustovskému duchu evropského člověka hledat v okolnostech jeho evolučního vývoje. Po tisíce generací byl lovcem stád bizonů, sobů a mamutů, kteří se za ledových dob proháněli zamrzlými pláněmi severní Evropy. Pozorované projevy zvědavosti jsou tedy do jisté míry očekávané - jsou totiž typické pro predátory, ať už se jedná o kočkovité šelmy nebo člověka. Otázkou však zůstává, proč také ostatní rasy, které loveckou fází prošly, faustovského ducha ve stejné míře neprojevují?

Je celkem nasnadě, že když naši předkové po tolik staletí následovali stáda při jejich sezonních tazích, přičemž vlastnili pouze to, co mohli unést na zádech, vyvinul se u nich jakýsi neklid poutníka, zatímco usedlejší rasy více tíhly ke hromadění bohatství a méně k objevům. Ale opět si musíme klást otázku, proč nejsou faustovským duchem prodchnuté také jižnější kočovné národy?

Tvrdoost severského podnebí a výzva v podobě měnících se ročních období jistě utvářely charakter naší rasy stejně výrazně jako další faktory. Agresivita, smělost a neohroženost umožnily našim předkům plně využít často vzácné prostředky, potřebné k přežití v drsném a nemilosrdném prostředí. Mongoloidní rasy, vystavené podobně drsnému prostředí, však na podmínky reagovaly trochu jinak a dnes projevují spíše sklony k apatičnosti než výjimečnou smělost.

Můžeme tedy naše zamyšlení uzavřít tím, že faustovský duch je důsledkem jedinečné a pomíjivé kombinace příčinných faktorů působících na jednu rasu nezbytně dlouho na to, aby mohlo dojít ke genetické proměně a jejímu, byť nejistému, uložení na genetickém základě. Dokonce i u naší vlastní rasy se ale faustovský duch projevuje opravdu silně vždy jen u nepočtené hrstky, která dává přednost dobrodružství před prospěchem, nehmotným úspěchům před hmotářstvím, sebepoznání před sebeuspokojením, dobývání nových světů před pohodlím a bezpečností těch starých a skutečnému pochopení absolutna před nezpochybnitelností úzkoprsé ortodoxie.

Rasa, která je nositelkou tohoto ducha, si proto dvojnásob musí ochraňovat svůj genetický základ, tak abychom se nestali jen rasou právníků, úředníků, dělníků a obchodníků, ale zůstali i nadále rasou filozofů, průzkumníků, básníků a objevitelů: hledačů skutečného poznání, vždy obrácených čelem k dokonalosti, jež je skutečným božstvím.

Z dostatečně velkého odstupu pak jasně vidíme, že faustovský duch je i přes svou křehkou prchavost celým ospravedlněním a důvodem existence evropského člověka.

Zdroj: National Vanguard, č. 65, 1978; přetištěno v *The Best of Attack!* a v National Vanguard Tabloid, editoval Kevin Alfred Strom (Arlington, Va.: National Vanguard Books, 1984), s. 145. Překlad pořízen ze stránek Counter-Currents Publishing.

Přeložil E. X.